

los/H
Z

29

29
(13)

ZENDINGS - ZIEKENHUIS

TE

MODJOWARNO

—

JAARVERSLAG

OVER

1935

DR. GUBERNUR

VA. TIMUR

11

N

35

752

JAARVERSLAG

VAN HET

ZENDINGS-ZIEKENHUIS

TE

MODJOWARNO

OVER HET JAAR

1935

| | |

PERPUKKAAN KANTOR GUBERNUR K.D.H. TK. I JAWA TIMUR	
Dibekukan :	27-1-26
No. Pendaftaran :	15-326/26
Notasi :	362.11/26/1935

JAARVERSLAG VAN HET ZENDINGS-ZIEKENHUIS TE MODJOWARNO OVER HET JAAR 1935.

Wanneer wij het jaar 1935 overzien en daarvan trachten het essentieele in groote trekken in een jaarverslag weer te geven, dan moet in de eerste plaats genoemd worden de vreugde die wij allen in het werk hier hebben gevonden.

En wij allen zien met groote voldoening terug naar het afgelopen jaar, dat ons zooveel werk schonk, maar in dat werk ook zooveel genoeg en zegen.

Ook zegen, want het is niet alleen van waarde wat men doet voor het werk, maar ook omgekeerd wat het werk aan ons geeft, hoe het ons vormt en slijpt.

Het tweede punt wat een stempel heeft gezet op 1935 is de groote wisseling in de Europeesche bezetting.

Dr. A. P. Ketel vertrok 12 October met verlof naar Holland. Gedurende de laatste 3 maanden heeft hij zich bezig gehouden aan een groot onderzoek naar het voorkomen van tuberculose in een zestal kampongs in de omgeving van Modjowarno, een onderzoek dat hij tijdens zijn verlof in Holland hoopt uit te werken en waarvan de resultaten dus nog niet bekend zijn. Daar dit onderzoek door de Koningin Wilhelmina Jubileum Stichting finantieel gedeeltelijk werd gesteund, kon H. J. L. Mantik, die juist te Soerabaia zijn indisch arts diploma had gehaald, ons gedurende de maanden September, October en November helpen. Na het vertrek van Dr. Ketel werd het directeurschap waargenomen door Dr. J. Lodder, die het geheele jaar hier werkzaam was.

Op 18 Januari 1935 kwamen dokter en mevrouw S. Bohlken-Oorthuys uit Holland in Modjowarno aan, die gedurende het geheele jaar hier bleven.

Mejuffrouw J. A. de Jonge keerde 1 November 1935 weer van verlof uit Holland terug en werd door de Javaansche vrouwen weer direkt geheel opgeëischt.

Ook onder de zusters hadden veel mutaties plaats.

In begin 1935 waren aan het ziekenhuis verbonden Zr. M. A. de Niet, Zr. M. A. Wolff en Zr. A. C. de Vries. Eind April echter werd Zr. Wolff gedetacheerd naar het zendings-ziekenhuis Soekoen te Malang, zoodat al het werk op 2 zusters rustte. Gelukkig kwam Zr. B. Brouwer 28 Juli terug van haar verlof, en vond na haar reis om de wereld in het kleine plaatsje Modjowarno haar taak weer voor haar gereed liggen.

Hiermede waren de mutaties onder de zusters echter nog niet afgeloopen. Zr. de Niet vertrok namelijk 13 November met buitenlandsch verlof, maar gelukkig was Zr. J. M. H. Coelingh uit Malang bereid ons gedurende eenige maanden n.l. tot 1 Februari '36 te komen helpen tot Zr. Wolff van haar detachering naar Malang weer in Modjowarno terug zal komen.

Het medisch en verplegend personeel veranderde zoodoende telkens van samenstelling, wat zeker aan het werk niet ten goede is gekomen. Daarbij kwam nog dat verscheidene van hen pas uit Holland in Indië aangekomen waren en dus hun volle krachten niet konden geven door de onbekendheid met het werk en de Javaansche taal. Daardoor werd het werk in 1935 een beetje „rommelig”. De patienten-afdeelingen en de internaten kregen telkens weer andere doktoren en zusters, die voor den korten tijd, dat zij de afdeelingen beheerden, geen intensief werk konden leveren.

Gelukkig waren de administrateur, de heer O. Luinenburg en de apotheker dhr. Ong Kiem An, de dames van de linnenkamer, Mevr. L. Steenberg en van de keuken Raden Ajoe Soewandi het geheele jaar op hun post en konden aan de nieuwelingen de noodige inlichtingen verschaffen.

Nu in 1936 weinig personeelsverwisseling te verwachten is, zal dan ook onze eerste taak moeten zijn het geheele werk weer te organiseeren en te consolideeren.

Het inheemsch verplegend personeel bestond uit:

- 17 mantri-verpleegsters
- 38 leerling- „
- 17 mantri-verplegers
- 32 leerling- „

Het aantal opgenomen patienten bedroeg 5137 en wel 3729 mannen en 1408 vrouwen. Hiervan waren nog 263 patienten in verpleging van het vorige jaar terwijl op het eind van 1935 nog 295 patienten in behandeling bleven. Er overleden 158 patienten (106 mannen en 52 vrouwen) d. i. iets meer dan 3 %.

Dit percentagecijfer geeft geen juiste indruk omtrent het aantal ernstige patienten, omdat de familieleden dikwijls de hopelooze zieken mee naar huis nemen, opdat ze thuis kunnen sterven.

Verdeeld naar de plaats van herkomst kwamen uit het regentschap:

Djombang	3097	Ponorogo	4
Modjokerto	615	Probolinggo	4
Kediri	468	Sragen	4
Ngandjoek	350	Semarang	2
Sidoardjo	203	Blora	2
Lamongan	57	Trenggalek	2
Toeloengagoeng	47	Makassar	2
Soerabaia	48	Bandjarmasin	2
Blitar	26	Pamekasan	1
Madioen	22	Djocja	1
Djember	22	Magetan	1
Sampang	22	Solo	1
Malang	53	Poerwodadi	1
Loemadjang	20	Pati	1
Bodjonegoro	17	Kendal	1
Banjoewangi	11	Pekalongan	1
Bangil	7	Bali	1
Toebean	7	Rembang	1
Grisee	5	Japara	1
Bangkalan	7		

Totaal 5137 patienten uit 39 regentschappen.

Het aantal opgenomen patienten bedroeg in 1934 4767 zoodat ook nu weer een stijging viel waar te nemen. Deze toename komt voornamelijk door het groote aantal tuber-

culose-patienten, dat gedurende het laatste jaar hier opgenomen werd. Sinds de belangstelling van de doktoren voor deze ziekte gestegen en de behandeling op moderne basis werd gesteld en ook door het tuberculose-onderzoek van Dr. Ketel in de omliggende kampongs is het aantal tbc-patienten dat hier hulp kwam vragen, sterk toegenomen. In 1934 hadden we voor de mannelijke tbc-patienten slechts een klein zaaltje met 10 bedden beschikbaar. In 1935 moesten we een groote emper met muskietengaas afsluiten en zoodoende tot een zaal omvormen, waarin 20 patienten verpleegd konden worden. Deze nieuwe emper ligt echter nu ook reeds heelemaal vol, maar wegens gebrek aan ruimte en geld is verdere opname van deze patienten helaas uitgesloten.

Het sanatorium te Wonosalam, dat in 1934 door den financieelen steun der S.C.V.T. kon worden opgericht, liep ook al spoedig vol. Er werden in 1935 48 nieuwe patienten opgenomen met 3771 verpleegdagen. De hoogste dagbezetting was 17, de laagste 5 zieken. Ook hier moesten plannen gemaakt worden voor 2 nieuwe zalen, plaats biedende aan totaal 45 patienten, welke zalen evenwel nog niet in gebruik genomen konden worden. De verpleging berust bij den mantri-verpleger Kaiden, maar wanneer het aantal patienten blijft stijgen zal ook hier een zuster de leiding moeten hebben. Er werd reeds aan de S.C.V.T. (Stichting Centrale Vereeniging tot bestrijding der Tuberculose in Ned.-Indië) verzocht om ons te helpen gedurende eenige jaren, wanneer het aantal patienten nog niet zoo groot is, dat een zuster uit de verpleeggelden kan worden betaald. Wij hopen, dat de S.C.V.T. die steeds voor Wonosalam een groote belangstelling toonde ons zal willen helpen, zoodat wij in 1936 een zuster aan dit sanatorium kunnen verbinden.

Het aantal verpleegdagen in het zendings-ziekenhuis te Modjowarno bedroeg 125261. De gemiddelde verpleegduur per patient was 24.5 dag. De gemiddelde dagsterkte was 343 patienten, met een maximum van 409 en een minimum van 213.

Verloskundige hulp werd verleend in 113 gevallen en wel 72 in de kampong door de onder leiding van Mejuffrouw de Jonge staande wijkverpleging en 41 in het ziekenhuis.

Door 8 onder toezicht van het ziekenhuis werkende vroedvrouwen werden bovendien nog 625 bevallingen geleid. Bovendien door niet onder leiding van Modjowarno werkende, doch wel in dienstverband staande vroedvrouwen nog 221 bevallingen.

De beddencapaciteit was als volgt:	
mannenafdeeling (uitgez. oogpatienten)	158
vrouwenafdeeling (idem)	96
kinderafdeeling	34
zuigelingen	29
afdeeling v/oogziekten (mannen en vrouwen)	38
Totaal	355 bedden.

Dit aantal bedden is ondergebracht in 8 gebouwen, terwijl daarnaast nog 10 gebouwen aanwezig zijn voor speciale doeleinden zooals: polikliniek, keuken, goedang, apotheek, administratie, enz. De andere 10 gebouwen die bij het ziekenhuis behooren zijn dienstwoningen voor het personeel, waaronder twee internaten.

Verder beschikt het ziekenhuis nog over een goed ingericht laboratorium, een apotheek, een septische en aseptische operatiekamer, een röntgenafdeeling en verder over een electro-medische afdeeling met hoogtezon, diathermie-apparaat, pantostaat en solluxlampen.

Het aantal operaties bedroeg 538, waarvan 369 groote, 146 kleine en 23 poliklinische ingrepen. Bovendien werden nog 740 oogoperaties verricht.

Klinische neosalvarsan-injecties werden aan 6357 patienten verstrekt waarvoor 2135000 milligram neosalvarsan werd gebruikt.

De cijfers omtrent het aantal poliklinische patienten dat behandeld werd vindt men in onderstaand staatje, waarin tevens de cijfers omtrent de buitenpoliklinieken zijn opgenomen. Onder leiding van het ziekenhuis staan n. l. 2 hulpziekenhuizen, het reeds genoemde sanatorium te Wonosalam en 7 afzonderlijk staande poliklinieken. Deze worden geregeld door de doktoren van Modjowarno bezocht, bij welke bezoeken tevens neosalvarsan-injecties worden gegeven. Alleen de polikliniek te Patjé staat onder medisch toezicht van den Gouvernements-arts van Ngandjoek.

Polikliniek te:	nieuwe pat.	consulten	neosalvarsaninjecties	
			patienten	hoeveelheid m. gr.
Modjowarno	8218	26706	1708	532.400
Pareeredjo	3458	21224	172	55.800
Ngoro	4469	22214	1043	336.800
Wonosalam	549	1779	49	14.700
Seloredjo	2150	16810	—	—
Modjoagoeng	3232	17487	181	50.400
Soemobito	1956	14626	180	50.040
Brangkal	1117	6365	14	4.950
Goedo	1994	5931	218	61.200
Kandangan	2140	12357	153	48.200
Patjé	2066	12006	—	—

Buiten het ziekenhuis werden op 15 scholen nog 2014 schoolkinderen op oogziekten onderzocht.

Hieronder volgt een overzicht van het aantal en de aard der verrichtte operaties.

Buikwandoperatie.		Extra uterine	
Herniotomie	41	zwangerschap	3
Hernia incarcerata	4	B. Chirurgische indicatie.	
idem + darmresectie	1	Proeflaparotomie	3
idem + appendectomie	1	Peritoneum + spierplas-	
Urologische operaties.		tiëk (bij levercirrhose)	2
Nephrectomie	3	Maagresectie	2
Nephrotomie	3	Coecumresectie	1
Sectio alta (blaassteen)	72	Miltexstirpatie	2
„ „ (blaascarcinoom)	1	Appendectomie	3
Urethrotomia externa	16	Cholecystectomie	2
Prostatectomie	1	Ileus	2
Hydrocele verwijdering	3	Ileus + graviditeit	
Cystoscopie	6	van 7 mnd., waarbij	
Laparotomie.		sectio caesarea	1
A. Gynaecol. indicatie.		Exstirpatie tumoren.	
Uterusexstirpatie	8	Goedaardige gezwellen	41
Ovarectomie	8	Kwaadaardige gezwellen	10
Salpingectomie	1	Ontstekingsgezwellen	8

Halsoperaties.

Strumectomie	4
Phrenico exairesis	34
Tracheotomie	1

Borstoperaties

Mamma amputatie	2
Thoracoplastiek	5
Ribresectie	4

Extremiteiten en beenderen.

Bloedige	
repositie van fract.	1
Onbloedige " " "	12
Spijkerextensie	2
Bovenbeenamputatie	1
Onderbeenamputatie	4
Voetamputatie	2
Amputatie volgens	
Pirogoff	2
Onderarmamputatie	1
Teen- en vingeramputatie	10
Mastoidoperatie (radicaal)	3
Arthrotomie	2
Sequestrotomie	21
Laminectomie	2
Operatie volgens Leriche	2
Bovenkaakresectie	1

Plastische operaties.

Hazelip	18
---------	----

Oor-, neus- of

wangplastiek	10
Spierplastiek	1
Tenotomie	1
Vinger + teenplastiek	3
Transplantatie vlgs.	
Thiersch	23
Praeputiumplastiek	3
Urethraplastiek	1

Diversen.

Rectumexstirpatie	1
Oogexstirpatie	3
Vesicovaginaalfistel	4
Rectumprolaps	1
Uterusprolaps	1
Exstirpatie portiomyoöm	1
Curettement	14
Haemorrhoiden	4
Circumcissie	9
Neuspolypen	2
Tonsillectomie of	
adenotomie	5
Incisie (groote)	8
Proefexcisie	23
Wond- of peeshechting	20
Excisie of encochleatie	
wonden	14
Electrocaustiek	6
Loopgips, gipsbed	15

Het aantal blaassteen-operaties dat in het geheel verricht werd, bedroeg op het einde van het verslagjaar 2673.

Wanneer wij aan het einde van het jaarverslag nog eens de samenvatting overzien, dan worden wij wel getroffen door de groote getallen. En toch zijn al deze menschen met een zekere verwachting tot ons ziekenhuis gekomen, verwachting in den vorm van tijd, geduld en hulp. Hoevelen zullen dat werkelijk ontvangen hebben? En hoevelen daarvan zullen gemerkt hebben, dat zij in een

zendings-ziekenhuis zijn geweest, waar het toch de bedoeling is hulp door te geven, die men zelf in zijn leven van God ontvangen heeft? Zouden zij gemerkt hebben, dat het personeel 's morgens den dag met gebed begint? Wij danken God dat Hij ons werk in stand houdt ondanks alle drukte en moeilijkheden, ook de financieele en wij danken Hem ook, dat wij hier onder zulke groote getallen mogen werken.

Wanneer wij onze boeken naslaan en zien hoeveel menschen ons in 1935 geholpen hebben met adviezen en financieelen steun, dan kunnen wij niet al de namen noemen, maar dan danken wij toch ook in dit jaarverslag al die niet genoemden en soms ook onbekenden, die ook een deel van ons werk hebben mogelijk gemaakt.

De mogelijkheid van behandeling is in Modjowarno sterk uitgebreid door de hulp van Dr. L. D. Berland uit Parea, die in 1935 50 groote operaties voor ons deed en altijd bereid was ons in moeilijke oogenblikken te helpen. Moge hij nog lang stimuleerend op en voor het ziekenhuis hier werken.

Financieel heeft het ziekenhuis weer kunnen steunen op het Gouvernement, de Provincie en Regentschappen, die een groot deel van den financieelen last van ons overnamen en ons ook met adviezen telkens hebben geholpen. Ook de S. C. V. T. heeft ons gesteund en blijft ons steunen bij de oprichting van het sanatorium te Wonosalam, om de eerste moeilijke jaren door te komen. Al deze instanties zij hier ook in dit jaarverslag hartelijk dank gebracht.

Het jaar 1936 laat zich veel somberder aanzien dan 1935. Begin 1935 hadden we nog hoop het jaar zonder al te groote tekorten door te komen, maar voor 1936 hebben we deze hoop niet meer. Salariskortingen blijken niet voldoende te zijn en de vraag wordt overwogen of we niet bewust medisch op een lager peil zullen moeten gaan werken. Moeten we hulpzoekenden terug sturen of moeten we noodzakelijke maar dure medicijnen van de lijst schrappen? Deze vragen zijn nu nog niet opgelost, maar we vertrouwen dat God, Die dit ziekenhuis 41 jaar lang gezegend heeft, ons ook zoo zal helpen, dat uit het volgend jaarverslag toch weer een dankbare toon zal klinken.

De Geneesheer-Directeur,
Dr. J. LODDER.

HULPZIEKENHUIS TE PAREEREDJO.

1. Het aantal verpleegden bedroeg 403 met 7387 verpleegdagen (4386 verpleegdagen voor mannen en 3001 voor vrouwen). Op 31 December 1935 bleven nog 16 patienten in verpleging. De gemiddelde verpleegduur per patient bedroeg 18 dagen. De gemiddelde dagsterkte in het ziekenhuis was 20 patienten, met een minimum van 13 en een maximum van 28 zieken.
2. In het hulpziekenhuis werd verloskundige hulp verleend aan 7 vrouwen en wel: 6 normale partus en 1 abortus.
3. Het ziekenhuis bestaat uit een hoofdgebouw waarin 2 ziekenzalen (een voor mannen en een voor vrouwen) een apotheek, een goedang voor medicijnen en linnenkast, en een isolatiegebouwtje voor besmettelijke ziekten. Totale beddenscapaciteit is 21 bedden. In de apotheekruimte kunnen tevens eenvoudige laboratorium onderzoeken worden verricht.
4. De gebouwen bevonden zich in goeden staat. Groote herstellingen hadden niet plaats.
5. Het personeel bestond uit den mantri-verpleger Moeriodihardjo, in zijn werk bijgestaan door zijn echtgenoot de vroedvrouw Wartijem en drie leerlingverpleegsters. De mantri ontving het Gouvernements-salaris na aftrek van de crisiskorting; hem werd een verlof van twee weken verleend. De leerlingen ontvingen kost en inwoning alsmede eenig zakgeld.
6. Aan de bij het ziekenhuis behorende polikliniek werden 3458 nieuwe patienten behandeld met 21224 consulten en wel 8089 consulten voor oogziekten, 9518 voor wonden en huidziekten en 3323 voor interne ziekten, terwijl 294 huisbezoeken door den mantri werden afgelegd. De polikliniek was gedurende 308 werkdagen geopend; gemiddeld werden derhalve 11 nieuwe polikliniekpatienten per dag behandeld. Het aantal consulten per dag bedroeg gemiddeld 68.
7. Gedurende het verslagjaar werden 172 patienten met neosalvarsan behandeld met een totaal gebruik van 55.8 gram neosalvarsan.

8 Naar de soort der ziekten waren er:

Z I E K T E	Aantal behandelden:	Over- leden:
Malaria tertiana	78	2
Malaria tropica	1	—
Amoebendysenteri	25	2
Gonorrhoe	19	—
Conj. Gonorrhoe ica	5	—
Vulnus Infectum	21	—
Framboesia	24	—
Acites	5	—
Ankylostomiasis	36	—
Lues	43	—
Nephritis	4	—
Brandwond	7	—
Scabies	15	—
Bronchitis Pneumonie	19	—
Entropion operatie	3	—
Typhus abdominalis	1	1
Peritonitis	1	1
Beri-beri	1	—
Fractuur	1	—
Tuberculose der longen	8	1
Vulnus	20	—
Trachoom	21	—
Andere inwendige ziekten	16	—
„ uitwendige ziekten	22	—
Partus	6	—
Abortus	1	—
	403	7

Aan pokken, cholera of lepra lijdende zieken werden niet opgenomen.

9. Verdeeld naar de plaats van herkomst kwamen uit het Regentschap:

Kediri	389
Ngandjoek.	12
Toeloengagoeng	2

HULPZIEKENHUIS TE NGORO.

1. Het totaal aantal verpleegden bedroeg 531 met 15222 verpleegdagen (7843 verpleegdagen voor mannen en 7379 voor vrouwen). Op 31 December 1935 bleven nog in verpleging 41 patienten. De gemiddelde verpleegduur per patient was 28.6 dag. De gemiddelde dagsterkte bedroeg 41 patienten met een maximum van 70 en een minimum van 15 zieken.
2. In het hulpziekenhuis hadden geen verlossingen plaats.
3. Het ziekenhuis bestaat uit een polikliniek, tevens apotheek en laboratorium met wachtruimte ervoor, een goedang apotheek, twee zalen elk van 16 patienten en twee kamers elk van 4 bedden. In de eigen apotheek werden totaal 9651 recepten gereed gemaakt, 3560 klinische recepten en 6091 poliklinische, terwijl in het eigen laboratorium eenvoudige onderzoekingen konden worden verricht.
4. De gebouwen bevonden zich in goeden staat. De watervoorziening ondervond moeilijkheden in verband met den lagen waterstand. Een nieuwe put werd gegraven van voldoende diepte en watercapaciteit.
5. Het personeel bestond uit de mantri-verpleger 1e. klasse Soepardi, bijgestaan door de mantri-verpleegster Loewisih en 2 leerlingen. De mantri-verpleger en -verpleegster kregen traktementen op basis van die der Gouvernementsverplegers volgens de nieuwste salarisregelingen, terwijl de leerlingen kost en inwoning ontvingen benevens eenig zak- en kleedgeld. Den hoofdmantri werd een verlof van twee weken verleend.
6. Aan de bij het ziekenhuis behoorende polikliniek werden 4469 nieuwe patienten behandeld met 2563 consultatie's voor oogziekten, 14387 voor wonden en 5264 voor interne ziekten, totaal 22214 consulten.
De polikliniek was gedurende 308 dagen in verslagjaar geopend, zoodat dagelijks gemiddeld 11 nieuwe patienten de polikliniek bezochten en gemiddeld 72 consulten plaats vonden. 1043 menschen werden behandeld met 336.80 gram neosalvarsan.

eetzaal, polikliniek en een klasse-kamertje. Achter staan de bijgebouwen. Naast de mantriwoning werd een derde ziekenzaal opgericht, welke reeds onder de kap staat, doch waarvan de verdere afbouw wegens geldgebrek moest worden gestaakt.

De bronwaterleiding gaf geen aanleiding tot klachten. Door de welwillendheid van den Administrateur-Directeur der seréhonderneming „Toekoem” werd het geheele jaar door kosteloos electrisch licht ontvangen van genoemde onderneming.

4. Aan de bij het sanatorium verbonden polikliniek werden 549 nieuwe patienten behandeld met 1779 consulten, t. w. 322 consultaties voor oogziekten, 981 consulten voor wondziekten en 476 consulten voor interne ziekten, waarvan 8 dessabezoeken bij menschen, die de hulp van den mantri inriepen doch zelf niet op de polikliniek konden komen.

POLIKLINIEK TE MODJOAGOENG.

1. Aan het hoofd van de polikliniek stond het geheele jaar door de mantri-verpleger M. Goenawan Mertowijoto, daarin bijgestaan door zijn echtgenoot de vroedvrouw Sistrining.
2. Het aantal nieuwe patienten bedroeg 3232 met 17487 consultaties, waarvan 473 consulten van vast personeel der suikerfabriek Modjoagoeng.
3. De polikliniek was gedurende 305 dagen in verslagjaar geopend, zoodat per dag gemiddeld 57 patienten werden behandeld. Het gemiddeld aantal nieuwe patienten was 10.
4. Verdeeld naar den aard der ziekten waren er:

4354	interne ziekten
10493	wondziekten
2640	oogziekten
totaal	17487 consulten.
5. Door den mantri werden 319 bezoeken in de dessa afgelegd bij zieken, welke zijn hulp kwamen inroepen, doch zelf niet op de polikliniek konden komen.

6. Het maximum aantal consulten viel in de maand November met 1753 consulten, het minimum in de maand Juni met 1250 consulten.
7. Door doktoren van Modjowarno werden bij hun maandelijksche bezoeken 181 menschen met neosalvarsan behandeld met verbruik van 50.400 gram N. S.
8. In verslagjaar werden wederom verscheidene patienten, welke niet op de polikliniek behandeld konden worden, doorgezonden naar het zendings-ziekenhuis te Modjowarno.
9. De Oost-Java Stoomtram Maatschappij verleende vrij vervoer voor den mantri en ten hoogste 4 zieken op het traject Modjoagoeng - Modjowarno, waarvan een dankbaar gebruik werd gemaakt.
10. De polikliniek was ondergebracht in een dienstwoning, toebehoorende aan de suikerfabriek Modjoagoeng, terwijl door deze fabriek maandelijksch f 50.— werd bijgedragen, waarvoor het fabriekspersoneel kosteloos werd behandeld en medicijnen en injecties ontving.
11. De vroedvrouw Sistrining verrichtte 68 partus.
12. De geneeskundige contrôle en het administratief beheer geschiedde vanwege het zendings-ziekenhuis te Modjowarno.

POLIKLINIEK TE SOEMOBITO.

1. Aan het hoofd der polikliniek stond gedurende verslagjaar 1935 de mantri-verpleger tweede klas M. Saiman, bijgestaan door zijn echtgenoot, de vroedvrouw Praptiningsih, welke in de morgenuren behulpzaam was op de polikliniek. De mantri en zijn vrouw werd elk een vacantie van twee weken verleend.
2. Het aantal nieuwe patienten bedroeg 1956 met 14626 consultaties. Hiervan waren 2124 consulten van toekangs en overig vast werkvolk van de suikerfabriek „Soemobito”.
3. De polikliniek was gedurende 308 dagen van het jaar geopend, zoodat dagelijks gemiddeld 47 consultaties

plaats vonden. Het gemiddeld aantal nieuwe patienten per dag bedroeg 6.

4. Het maximum aantal consulten viel in de maand Augustus met 1639 consultaties en het minimum in de maand Januari met 899.
5. Verdeeld naar de aard der ziekten ware er:

3320	inwendige ziekten.
8471	wonden.
2835	oogziekten.
14626	waarbij nog 180 patienten komen, welke met neosalvarsan werden behandeld.
6. Door den mantri werden 205 bezoeken in de dessa afgelegd bij zieken, welke niet in staat waren naar de polikliniek te gaan, waarvan 16 bezoeken aan fabrieks-personeel.
7. Door de doktoren van Modjowarno werd neosalvarsan verstrekt bij hun twee-wekelijksche bezoeken aan de polikliniek, in totaal aan 180 menschen. Ernstige zieken werden door den mantri ter opneming in het ziekenhuis te Modjowarno doorgezonden aan genoemde ziekeninrichting.
8. De suikerfabriek Soemobito steunde de polikliniek met een maandelijksche bijdrage van f 50.— waarvoor al het personeel kosteloos werd behandeld en van medijn voorzien.
9. De vroedvrouw Praptiningsih verrichtte 77 verlossingen.

POLIKLINIEK TE SELOREDJO.

1. Aan het hoofd der polikliniek te Seloredjo stond de mantri-verpleger 1e. klasse M. Pada, aan wien een vacantie van twee weken werd verleend.
2. Het aantal nieuwe polikliniekpatienten bedroeg 2150 met een totaal van 16810 consultaties.
3. De polikliniek was gedurende 305 dagen van het jaar geopend, zoodat er gemiddeld 55 consulten per dag werden behandeld. Het aantal nieuwe patienten was gemiddeld 7 per dag.

4. Verdeeld naar den aard der ziekten waren er:

1055	interne ziekten
9846	wondziekten
5827	oogziekten
16728	
82	bezoeken in de dessa
16810	

5. Door den mantri werden 82 bezoeken in de dessa afgelegd bij patienten, die niet naar de polikliniek konden gaan.
6. Neosalvarsaninjecties werden gegeven in het zendingsziekenhuis te Modjowarno, terwijl onduidelijke of moeilijke ziektegevallen eveneens naar Modjowarno werden gezonden en daar behandeld. Slechts enkele malen riep de mantri de hulp der doktoren in voor patienten in de dessa Seloredjo.
7. Het maximum aantal consulten viel in de maand October met 1670 consulten en het minimum aantal in de maand April met 915 consulten.

POLIKLINIEK TE KANDANGAN.

1. Aan het Hoofd van de polikliniek stond het geheele jaar door de mantri-verpleger Moenasim. Hem werd een vacantie van twee weken verleend.
2. Het aantal nieuwe polikliniekpatienten bedroeg 2140 met 12357 consulten, waarvan 2298 voor oogziekten, 7592 voor wonden, 2411 voor interne ziekten en 56 voor bezoeken in de dessa.
3. De polikliniek was gedurende 308 werkdagen geopend, zoodat per dag gemiddeld 40 consulten plaats vonden en 7 nieuwe patienten werden behandeld.
4. Het minimum aantal consulten viel in de maand Januari met 765 consulten, het maximum in de maand October met 1186 consulten.

5. Verdeeld naar den aard der ziekten waren er:
2411	interne ziekten
7592	wondziekten
2298	oogziekten
56	bezoeken aan huis door den mantri
12357	consulten.
6. De polikliniek werd tweemaal per maand geregeld bezocht door de doktoren van het zendings-ziekenhuis te Modjowarno, waarbij 153 patienten neosalvarsan-injecties ontvingen.
7. De polikliniek bleef in dezelfde woning als voorheen. Echter kon een beter terrein waarop 3 oude gebouwen, worden verkregen, hetwelk vroeger toebehoorde aan de suikerfabriek Kentjong. De gebouwtjes werden gerestaureerd en geschikt gemaakt voor polikliniek, dienstwoning voor den mantri en een gelegenheid tot opname van lieden, die enkele dagen in observatie zouden moeten. Hoewel bijna gereed, kon het nieuwe complex in 1935 nog niet worden in gebruik genomen.
8. De N. V. Ned. Ind. Waterkracht Electriciteits Mij. (N. I. W. E. M.) en de onderneming Soerowinangoen bleven ook dit jaar de polikliniek steunen met hun gewaardeerde bijdragen, waarvoor het werkvolk van deze ondernemingen kosteloos werd behandeld.

POLIKLINIEK TE GOEDO.

1. De polikliniek te Goedo, na aanvankelijk wegens bezuiniging te zijn gesloten door de suikerfabriek Goedo, werd per 1 Januari 1935 in beheer overgegeven aan het zendings-ziekenhuis te Modjowarno en per 15 Februari geopend. De mantri-verpleger Erjadi werd als hoofd van de polikliniek aangesteld. Deze bleef tot 30 December 1935 hieraan verbonden en werd toen overgeplaatst naar de polikliniek te Peterongan. In zijn plaats kwam de mantri-verpleger Soedwidja. Aan Erjadi werd een verlof toegekend van twee weken.
2. Het aantal nieuwe patienten bedroeg 1994 met 5931 consultaties.

3. De polikliniek was gedurende 274 dagen van het jaar geopend, zoodat dagelijks gemiddeld 21 consulten plaats vonden. Het gemiddeld aantal nieuwe patienten was 7.
4. Verdeeld naar den aard der ziekten waren er:

1607	interne ziekten
3261	wondziekten
973	oogziekten
5841	
90	bezoeken in de dessa
5931	consultaties.
5. Het maximum aantal consulten viel in de maand November met 798 consulten, het minimum in de maand Februari met 80 consulten.
6. Bij hun tweewekelijksche bezoeken aan de polikliniek werden door de doktoren van Modjowarno 218 menschen behandeld met 61.200 gr. neosalvarsan.

POLIKLINIEK TE PATJE. (Ngandjoek)

1. Aan het hoofd van de polikliniek stond het heele jaar door de mantri-verpleger Wardaja, bijgestaan door zijn vrouw Soewismi, die in het bezit is van een vroedvrouw-diploma. In de maanden dat Wardaja ziek in het ziekenhuis te Modjowarno lag, deed Soewismi zelf de polikliniek, daarin bijgestaan door een ongediplomeerde verpleegster, terwijl zij ook haar werk als vroedvrouw deed.
2. Het aantal nieuwe patienten bedroeg 2066 met 12006 consultaties.
3. De polikliniek was gedurende 303 dagen van het jaar geopend, zoodat dagelijks gemiddeld 39 patienten werden behandeld.
Het gemiddeld aantal nieuwe patienten was 6 per dag
4. Verdeeld naar den aard der ziekten waren er:

1704	interne ziekten
8096	wondziekten
2103	oogziekten
11903	
103	bezoeken in de dessa
12006	consultaties.

5. Het maximum aantal consulten viel in de maand October met 1646 consulten, het minimum in de maand April met 526 consulten.
6. De medische contrôle geschiedde door den Gouvernements-arts te Ngandjoek. Onder diens toezicht werden 109 menschen behandeld met 33.200 gram N.S.
7. De vroedvrouw Soewismi verrichtte 57 verlossingen onder de vrouwen in het onderdistrict Patjé.

DISPERPUSIP JATIM

EXPLOITATIE- ZENDINGS-ZIEKENHUIS te

INKOMSTEN.

Verpleeggelden	f	6674,10
Polikliniekgelden	"	3980,10
Subsidies v/h Gouvernement:		
a. Genees- en verbandmiddelen f	545,05	
b. voor andere doeleinden	" 68959,53	f 69504,58
Subsidie provincie Oost-Java	"	8342,-
Subsidie regentschap Djombang	"	500,-
Nadeelig exploitatie saldo	"	78346,58
		14105,10

Totaal . . . f 103105,88

REKENING

MODJOWARNO over 1935.

UITGAVEN.

Salarissen medisch personeel	f	19083,02
„ verplegend personeel		
Eur. gedipl.	f	5542,65
Inh. gedipl. „	„	3682,50
Inh. onged. „	„	3525,—
„ huishoudelijk personeel	„	12750,15
„ pharmaceutisch personeel	„	2040,—
„ administratief personeel	„	1944,—
„ lager personeel	„	3180,—
Pensioenen	„	7193,55
Uitrustings- en verlofskosten	„	4973,82
Voeding	„	6092,80
Linnen en lijfgoederen	„	13822,64
Vuur en licht	„	3028,01
Water	„	3235,73
Bewassing	„	295,50
Genees- en verbandmiddelen	„	886,12
1. Dienst der Volksgezondheid	f	545,—
2. Eigen aankoop	„	10292,83
3. Röntgenapparaat	„	1003,50
Telefoon	„	11841,33
Assurantie	„	697,10
Begraveniskosten	„	225,90
Kantoorkosten	„	118,—
Onderhoud gebouwen	„	1056,90
Onderhoud inventaris	„	4843,86
Afschrijving ond. inventaris	„	2363,22
Reis- en transportkosten (incl. auto's)	„	1896,95
	„	1537,28
Totaal	f	103105,88

Kosten per verpleegdag f 0,82.

(Opstelling der posten volgens een nieuw door het Gouvernement gewenscht schema).

KEDIRI SNELPERS

PERPUS

K.D.